herpy

SKILPADDER

Bell's Hinge-back Tortoise

Kinixys belliana

Kinixys belliana er en mellomstor afrikansk landskilpadde med et avlangt skjold og et bevegelig hengsel bakover, som kan lukke skjoldet over bakbein og hale. Skjoldet er 15-22 cm langt. Arten lever i savanne med tydelig regntid og tørketid, krever stabil varme og en viss fuktighet og stresser lett. Nyinnførte dyr bærer ofte mange parasitter.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Cinixys belliana; Kinixys schoensis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-22 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**30-50 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Savanne**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**160 × 80 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter, frukt, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-6 egg**
Kull per år	**1-2**
Inkubasjon	**105-200 dager** ved 28-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Ikke vurdert (NE)**

Om arten

Kinixys belliana er en mellomstor, litt avlang landskilpadde med et svakt hvelvet, glatt avrundet ryggskjold (carapax). Skjoldet er lysebrunt til gulaktig med et mørkt, strålformet mønster på hver plate, som kan bli utydelig med alderen. Det som kjennetegner slekten, er hengslet over bakdelen: Hos voksne dyr sitter et bredt bånd av bøyelig bindevev mellom fjerde og femte sideplate, slik at den bakre delen av skjoldet kan lukkes ned over bakbein og hale. Hos unger er hengslet ennå ikke utviklet. De fleste dyr har fem klør på forføttene. Hannen har et innoverbuet buskjold.

Alle mål i teksten er skjoldlengden. Voksne dyr er 15-22 cm.

Arten ble beskrevet av John Edward Gray i 1831 og er oppkalt etter den engelske zoologen Thomas Bell. Den ble tidligere oppfattet som en vidt utbredt art med flere underarter. I dag regnes *Kinixys spekii*, *Kinixys lobatsiana*, *Kinixys natalensis*, *Kinixys zombensis* og *Kinixys nogueyi* som egne arter, og *K. belliana* er begrenset til Sentral- og Øst-Afrika. Mye av den eldre stelleviten gjelder den bredere gruppen.

Utbredelse og leveområde

Kinixys belliana finnes i Sentral- og Øst-Afrika: Angola, Den demokratiske republikken Kongo, Den sentralafrikanske republikk, Burundi, Rwanda, Uganda, Kenya, det nordlige Tanzania, Malawi, Sør-Sudan, Sudan, Etiopia, Eritrea og Somalia. Typelokaliteten er ukjent.

Eldre angivelser fra Vest-Afrika og det sørlige Afrika hører i dag til andre arter. Arten er presset av innsamling til handel og mat, av en voksende befolkning og av skogbranner som mennesker setter i gang.

> **Naturlig utbredelse:** Angola, Burundi, Den sentralafrikanske republikk, Kongo, Eritrea, Etiopia, Kenya, Rwanda, Somalia, Sør-Sudan, Sudan, Uganda, Tanzania og Malawi.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tropisk og subtropisk savanne: sletter og gressland med spredte trær og utpreget regntid og tørketid, men ikke i ørken, halvørken eller egentlig skog. Dyr med høyt skjold lever typisk i åpen savanne, mens dyr med flatere skjold finnes i fjellterreng. Somrene er varme med regn, og vintrene er milde og tørre.

Dyrene er aktive før og under regn og inaktive når det er tørt. I den tørreste delen av året går de i sommerdvale, men ikke i vinterhvile. Paring og egglegging faller i regntiden. Arten er altetende og spiser insekter, tusenbein, snegler, døde frosker og rumpetroll, urter, røtter, frukt og sopp.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite sikker viten om stellet av *Kinixys belliana*, fordi mye av den eldre viten stammer fra tiden da flere arter ble regnet som én. Stellet bygger på savanneklimaet og på slekten som helhet; tall som er lånt eller anslått, står ved de enkelte avsnittene.

Skilpadder av slekten *Kinixys* stresser lett og har strenge krav til temperatur, lysnivå og fuktighet. De er dessuten vanskelige å håndtere og behandle. Det er derfor ikke en art for nybegynnere, og villfangede dyr krever en plan for parasittbehandling fra første dag.

Terrariet skal gi gulvareal: 8 ganger skjoldlengden i lengden og 4 ganger i bredden, altså 160 × 80 cm til et dyr på 20 cm, og minst 40 cm høyt. Mindre plass brukes ofte med hell, men den vanlige anbefalingen er 8 × 4 ganger skjoldlengden. Bruk et lukket terrarium, slik at fuktigheten kan holdes. Bunnsubstratet er 10-15 cm fuktig blanding av torv, barkflis og jord, hvor dyret kan grave seg ned og ligge skjult. Innred med flere skjul i begge ender, løv og planter, et fuktig skjul med mose og en stor, lav skål til drikke og bading. Sett en ugjennomsiktig kant foran glasset. I et temperert klima kan dyret bare komme utendørs på de varmeste sommerdagene.

TEMPERATUR

Dyret må holdes varmt. Om dagen skal det være 28-32 °C, og solplassen er 32-35 °C, målt på underlaget. Nattetemperaturen er ikke dokumentert for arten; 22-24 °C passer til et tropisk klima. Temperaturen på solplassen er lånt fra beslektede landskilpadder. Bruk en strålevarmeplate eller halogenlamper med termostat og en kjøligere ende der dyret kan trekke seg tilbake.

Arten går ikke i vinterdvale. Tørketiden i naturen er en sommerdvale, og den skal ikke etterlignes i terrariet.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Som savanneart er *K. belliana* mindre fuktighetskrevende enn skogartene *Kinixys homeana* og *Kinixys erosa*, men den holder av fuktighet og skal sprøytes jevnlig. Luftfuktigheten er ikke dokumentert; 60-80 % med et fuktig skjul er et anslag. Gi et lunkent bad minst to ganger i uken og en stor skål med rent vann til drikke og bading. Skift vannet daglig, for det kommer lett alger.

Unger tørker raskt ut og krever høyere fuktighet enn voksne. Hovne, lukkede øyne og sløvhet er tegn på uttørking og skal føre til mer fuktighet og et bad.

LYS OG UVB

K. belliana er dagaktiv, men mest fremme tidlig og sent på dagen når lyset er svakt. Sollys er det beste, men innendørs er UVB-lys nødvendig: UV-indeks 2,0-3,0 på solplassen (Ferguson-sone 2). Sonen er et anslag, ikke målt for arten. Arten stresser i skarpt lys, så planter og skjul der dyret kan trekke seg ut av lyset, er viktige. Lyset følger årstiden med omtrent 12 timer om dagen. Glass og pleksiglass stopper UVB.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

K. belliana er altetende, og unger er nesten utelukkende kjøttetere. Kosten er omtrent halvt plantemateriale og halvt animalsk føde: urter som løvetann, groblad og kløver, grønnsaker som salat, squash og gulrøtter, bløte frukter som melon, banan og tomat samt sopp. Animalsk føde er snegler, meitemark, sirisser, kakerlakker og melorm og av og til litt egg eller små biter av kokt fisk.

Røde og oransje frukter tas særlig gjerne, og de kan brukes til å få syke dyr til å spise. Fôr på en flat skål eller stein. Dryss et kalk- og vitamintilskudd over fôret, og la et sepiaskall ligge fremme.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er sky og trekker seg inn i skjoldet eller graver seg ned når den blir forstyrret. Den er mest aktiv tidlig om morgenen og sent på dagen. Hengslet og den smale åpningen mellom rygg- og buskjold gjør dyret vanskelig å håndtere og undersøke. Løft det nedenfra med to hender, og håndter det så lite som mulig.

Dyrene kan holdes enkeltvis eller i en liten gruppe med god plass og mange skjul. For den tredje og fjerde skilpadden legges minst 10 % til bunnarealet. Ikke bland arten med andre skilpadder, fordi parasittene smitter.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har et innoverbuet buskjold, og hunnen har et flatt. Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten, og kjønnet er vanskelig å se hos unge dyr. Levetiden er heller ikke dokumentert; tallet i boksen er et anslag ut fra andre mellomstore landskilpadder.

PARRING

Paringen faller i regntiden; i den sørlige delen av slektens tidligere utbredelse er det fra november til februar. Hannen forfølger hunnen og bestiger henne. Gi hunnen mange skjul og mulighet til å komme bort fra hannen, og skill dyrene hvis hunnen får skader. Ytterligere detaljer om paringen er ikke dokumentert for arten.

EGGLEGGING OG KULL

Eggene legges i regntiden. Hunnen legger 1-6 egg per kull og opptil to kull i året. Tallene stammer fra tiden da flere arter ble regnet som én. Gi hunnen en kasse med dyp, løs og fuktig jord der hun kan grave rede.

INKUBASJON

Rugetid og temperatur er ikke dokumentert for arten. Tallene 28-31 °C og 105-200 dager i boksen er lånt fra *Chelonoidis carbonarius* og er bare et utgangspunkt. Eggene klekkes under fuktige forhold i naturen. Legg dem i en rugemaskin med fuktig vermikulitt, og ikke vend dem.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er nesten utelukkende kjøttetende og har ikke hengsel. De tørker raskt ut og krever høy luftfuktighet, et fuktig skjul, varme og UVB. Gi små snegler, meitemark og insekter daglig sammen med litt grønt. Ytterligere oppdrettsdata er ikke dokumentert for arten.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Helse og vanlige feil

Nyinnførte dyr er ofte i dårlig forfatning. Slekten *Kinixys* stresser lett og har strenge krav til temperatur, lys og fuktighet. De hyppigste problemene er avmagring og store mengder tarmparasitter, både ormer og encellede organismer. Tegn er løs avføring med slim og noen ganger blod, ufordøyd føde, manglende appetitt, vekttap, uttørking og sløvhet. Ubehandlet kan det

utvikle seg til tarmbetennelse og blodforgiftning.

- Første skritt er å få væskebalansen på plass med lange bad i lunkent, grunt vann. Avføringsprøver undersøkes, og dyrlegen behandler etter funnet.
- Noen av parasittene kan smitte andre krypdyr og mennesker, så hygiene og desinfeksjon er nødvendig. Følg nye dyr tett i minst 12 måneder med vekt, væskebalanse og avføring.
- Uttørking: særlig hos unger.
- Luftveisinfeksjon: rennende nese og pipende pust ved kulde og for tørr luft.

Kontakt en dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret ikke spiser, går ned i vekt eller har løs avføring. Et nytt dyr skal i karantene før det kommer sammen med andre skilpadder.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.